

9. 11. 2021

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Krátké zamyšlení nad spodní hranicí pokuty za tzv. výkon nelegální práce

Ustanovení § 140 zákona č. [435/2004](#) Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů („zákon o zaměstnanosti“) obsahuje možné sankce za porušení jednotlivých ustanovení zákona o zaměstnanosti ze strany právnických osob a podnikajících fyzických osob v České republice včetně sankce za umožnění výkonu nelegální práce, kdy sankce za tento přestupek je omezena jak její maximální výší, tak rovněž spodní výší pokuty v částce nejméně 50 000,- Kč.[1]

Nelegální práce je definována v § 5 písm. e) zákona o zaměstnanosti jako

1. *závislá práce vykonávaná fyzickou osobou mimo pracovněprávní vztah,*
2. *práce vykonávaná cizincem v rozporu s vydaným povolením k zaměstnání nebo bez tohoto povolení, je-li podle tohoto zákona vyžadováno, nebo v rozporu se zaměstnaneckou kartou, kartou vnitropodnikově převedeného zaměstnance nebo modrou kartou vydanými podle zákona o pobytu cizinců na území České republiky nebo bez některé z těchto karet; to neplatí v případě výkonu jiné práce podle § 41 odst. 1 písm. c) zákoníku práce, nebo*
3. *práce vykonávaná cizincem pro právnickou nebo fyzickou osobu bez platného oprávnění k pobytu na území České republiky, je-li podle zákona o pobytu cizinců na území České republiky vyžadováno.*

Ve smyslu výše uvedeného ustanovení zákona o zaměstnanosti je výkon nelegální práce typicky výkon práce pro zaměstnavatele bez platně uzavřené pracovní smlouvy či některé z dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, zejména s cílem minimalizace daňových odvodů a odvodů na povinné platby pojistného jak na straně zaměstnance, tak zaměstnavatele.

Jedná se tedy o společensky a právně velmi nežádoucí jev, jehož závažnost je reflektována zákonem stanovenou maximální výší pokuty ve výši 10 000 000,- Kč jakožto jednou z nejvyšších možných sankcí dle zákona o zaměstnanosti.

Je však na místě toto bez pochyby společensky a právně nežádoucí jednání sankcionovat rovněž spodní výší pokuty, a to i ohledem na opětovně sílící epidemie konaviru SARS-CoV-2 (COVID-19) na území České republiky?

Spodní výší pokuty v předmětném ustanovení § 140 odst. 4 písm. f) se historicky zabýval Ústavní soud, kdy svým nálesem sp. zn. Pl. ÚS 52/13 ze dne 09.09.2014 („**Nález**“) zrušil tehdejší spodní výší pokuty za umožnění výkonu nelegální práce v částce 250 000,- Kč.

Ke zrušení tehdejší spodní hranice pokuty došlo v průběhu novelizace předmětného ustanovení zákona o zaměstnanosti, ke které došlo s účinností od 01.01.2015, kdy došlo ke snížení spodní hranice pokuty za výkon nelegální práce na současnou částku 50 000,- Kč a současnou spodní hranicí pokuty se tak Ústavní soud neměl možnost ve svém Nálezu zabývat.

Ústavní soud ve svém Nálezu odkázal na svou předchozí judikaturu, konkrétně nález ze dne 9. 3. 2004 sp. zn. Pl. ÚS 38/02 a nález ze dne 13. 8. 2002 sp. zn. Pl. ÚS 3/02 a uvedl, že důvodem pro zrušení tehdejší spodní hranice pokuty je skutečnost, že právní úprava „brání řádné individualizaci

konkrétního případu, neboť spodní hranice pokuty je stanovena v takové výši, že omezuje rozhodující správní orgány přihlédnout ke specifickým okolnostem různých případů, jakož i k osobám delikventů a jejich majetkovým poměrům. Do těchto majetkových poměrů může v některých případech zasáhnout se značnou intenzitou, a jde proto o zjevně nepřiměřenou výši spodní hranice pokuty, která dosahuje ústavní dimenze“[2].

Vzhledem ke skutečnosti, že svým Nálezem Ústavní soud rozhodl v průběhu procesu novelizace § 140 zákona o zaměstnanosti došlo ke krátkodobému zrušení spodní hranice pokuty za výkon nelegální práce a s účinností od 01.01.2015 byla opětovně zavedena spodní hranice pokuty, tentokrát však ve výši 50 000,- Kč.

Autor tohoto článku je však toho názoru, že i takto ponížená spodní hranice pokuty neumožňuje správním orgánům přihlédnout ke specifickým okolnostem jednotlivých případů, zejména s ohledem na intenzitu společenské škodlivosti protiprávního jednání, kdy např. správním orgánem zjištěný výkon nelegální práce v rozsahu byť 1 dne u podnikající fyzické osoby s minimálními obraty bude stále sankcionován spodní hranicí pokuty ve výši 50 000,- Kč.

Takto uložená pokuta pak může být pro dotčené, zejména menší podnikatele s minimálními obraty zcela likvidační, a to i s ohledem na skutečnost, že se celá řada podnikatelů napříč různými odvětvími stále potýká s negativními dopady sílící epidemie konaviru SARS-CoV-2 (COVID-19) na území České republiky, resp. mimořádnými opatřeními přijatými s cílem zabránění dalšího šíření epidemie, kdy s ohledem na aktuální epidemickou situace nelze vyloučit další zpříšňování těchto opatření.

Dle názoru autora tohoto článku může být vzhledem k výše uvedenému pokuta uložená v její spodní hranici za výkon tzv. nelegální práce v určitých případech i nadále v rozporu s Nálezem Ústavního soudu, a i s ohledem na stále přetrvávající či možné opětovné negativní dopady epidemie konaviru SARS-CoV-2 (COVID-19) na území České republiky by měl zákonodárce přistoupit k novelizaci ustanovení § odst. 140 písm. f) zákona o zaměstnanosti a spodní hranici pokuty z tohoto zákonného ustanovení zcela vypustit, neboť tato nežádoucím způsobem omezuje možnost správního uvážení jednotlivých správních orgánů rozhodujících o uložení pokut v těchto případech.

Mgr. Petr Vrbka,
advokát

Koliště 1912/13
602 00 Brno

Růžová 1416/17
110 00 Praha

tel.: +420 543 217 520

e-mail: office@dolezalpartners.com

[1] § 140 odst. 4 písm. f) zákona o zaměstnanosti

[2] Nález ÚS sp. zn. Pl. ÚS 52/13 ze dne 09.09.2014

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Velké tápání okolo švarcsystému](#)
- [Dva problémy s pracovní pohotovostí](#)
- [Příkaz a příkaz na místě v přestupkovém řízení vedeném orgány inspekce práce](#)
- [Nová úprava kvalifikovaných zaměstnaneckých opcí](#)
- [Zákon o jednotném měsíčním hlášení zaměstnavatele vstupuje v účinnost](#)
- [Souběh funkce statutárního orgánu a pracovněprávního vztahu - judikaturní vývoj](#)
- [Nejvyšší soud: Příspěvek na penzijní připojištění se řadí mezi pracovní a mzdové podmínky](#)
- [Změny nejen parametrů exekučních srážek pro rok 2026](#)
- [Transparentní odměňování](#)
- [K osobnímu příplatku v platové sféře](#)
- [Odvolení vedoucího zaměstnance z funkce a některé související otázky z HR praxe](#)